

1854

nos

III
57352

ANTON MARTIN,

po milosti božji Lavantinski škof, vse Vërne svoje škofije lepo u Gospodu pozdravim, in Vam vse dobro iz celiga serca željim.

Dva Adama imamo, ktera posnëmamo: perviga u posvetnem raju skoz požrešnost u svoje pogubljenje — drugega Adama Jezusa Kristusa u pušavi skoz svet post in zatajenje u svoje izveličanje. Pervi Adam je post prelomil zavživaje prepovedan sad, ter je sebi in nam skoz svojo nepokoršino časno in večno smert naklonil; drugi Adam, naš Izveličar je odrešenje naše s svetim postam začel, in je bil pokoren do smerti, nam zapustivši izgled, naj bi njegove stopinje posnëmali.

Za katerim bomo hodili? —

Kdor hoče za Kristusom hoditi, se ima po njegovem svetim izgledu postiti; zakaj svet post je šola resnične hoje za Kristusom, in svetnika ni u nebesih, kateri bi ne bil po potu posta in zatajevanja si u nebesa pomagal. Postili so se Apostoli in učenci Kristusovi, postili vsi prvi Kristiani tako ojstro, da se jim čudimo premišlevaje, koljko so oni storili, kako malo pa mi.

Imeli so prvi Kristiani velik 40 danski post u spomin in posnëmo posta Jezusovega u pušavi, na bi se vredno pripravili obhajati s Jezusom sveto veliko noč, gréšnimu poželenju odumreti in oživeti za Jesuza, za njegovo božje kraljestvo. Le enkrat na dan so jedli po večernicah o petih, pa še tistobart le pomalim. Niso zavživali u postu mesa, ne mleka, clo vina pili niso. Postili so se otroci in stari ljudjé; ker so bili vsi svetoželjni, so bili tudi posta veseli, ter so se jokali, ako se niso postiti mogli.

Pervi Kristiani so immeli 4 kvaterne poste, vsako kvaterno sredo, petek in saboto, naj bi se vsake kvatre saj po tri dni pokorili, in ložej od Boga vsakdanjega kruha izprosili, naj bi jim blagoslovil žitno polje in vinske gore, jih obvarval vsake vjime, in dal živežu tek; — jim pa tudi dobrih delavcov u svoj vinograd — dušnih pastirjev u svojo žetvo poslal.

Postili so se na svete bile pred velikimi svetki alj godovami, se pripraviti na vesël Gospodov dan. Vsi ti in taki posti na leto so jim bili mali posti, o katerih so se ob treh popoldne obtešili, in niso vsak dan neprenehoma posta imeli, kakor svet 40 danski post. Tudi vsak tjeđen so se po dva dni postili, u petek, u spomin smerti Kristusove, naj bi se njegovega terplenja in zasluženja vdeležili, u saboto pa v čast Marie, ki je s apostoli

te dan žalovala, ko je Kristus veliko saboto u grobu počival. „Post je bil pervim Kristianom, po besedah sv. Bazilia, rodoviten studenc, ki je mlado keršanstvo polival, iz kateriga so se popotniki vse svoje žive dni poživiljali; post je bil devicam varh čistosti, zakonskim pomočnik zdèržnosti, mladim in terdnim ljudem berzda poželjivosti; post je bil sednoj bosedoj vsaki starosti in vsakimu stanu dober oče.“

Toliko ojestrega, svetiga posta pervih Kristianov komej lupino med nami najdemo; pa še te male trohice veliko Kristianov (po imenu) noče deržati, in se ne zmeni za post, de si je ravno post oče svete čednosti in očiten porok hoje za Kristusam. „Ako hočeš Kristian biti, veli sv. Ambrož, imaš tudi po Kristusovo storiti. Jezus, ki ni greha storil, se je postil 40 dni; ti bi se pa ne postil, ki si toliko grešil? Kristus ni nobeniga greha storil, in se je postil za naše grehe; kako bi se ti po svoji vesti Kristian imenoval, če bi se gostil, kadar je Kristus za tebe gladoval?“

Kakor ojstra je bila šega pervih Kristianov se postiti, tako mila je zapoved posta, ktero nam sveta katolška cerkev u naših časih naroča; dobra mati vè, da smo slabi otroci, ter nam po materno vsmilena pohenja in ljubesnivo pomaga, ako le njene skerbi in pomoči terdovratno skoz nepokoršino u svojo pogubo nezaveržemo.

Zaslišite torej, drage ovčice Kristusove, in zapomnite si to trohico svetega, cerkvenega posta, kojega Vam za to nasočè leto 1854 u imenu svete matere kat. čerkve oznanim in naročim.

I.

Vsi vèrni Lavantinske škofije se imajo mesojeje zderžati:

1. Vsak petek celega leta;
2. Vsako kvaterno sredo, petek in saboto;
3. Na pepelnico in štiri posledne dni velikega tjedna;
4. Na bilo pred Binkoštmì, pred sv. Petrom in Pavlom, pred veliko Gospojnicoj alj veliko Mašoj, pred vsemi Svetmi, pred devicoj Marioj u adventu, in u saboto pred Božičem.

II.

1. Vse druge postne dni, tudi o sabotah (razun zgorej izvzetih) je meseniga vživati dovoljeno, ako kdo u imenu božjem hoče. Ima pa za to moliti vsak tak dan tri Očenaše, tri Češena si Maria in pa apostolsko vèro u čast terplenja Kristusovega.

2. Ta molitva se naj opravi u družbi domačih, prav pobožno, u duhu pokore, in če mogoče, na glas. Tudi naj vsakdo, kakor

premore, ubogaime daja. Se hočeš in zamoreš pa tudi te dni u duhu pokore mesojēje zderžati, bolje storiš, le drugih ne zaničuj, ki se po dovolenju svete cerkve mesenine poslužijo; ti, ki meso jēš, pa žaluj, de se popolnoma oistro postiti ne moreš.

3. Bolnikom mesene jedila dovoliti imajo domači duhovski pastirji in spovedniki oblast, kedar zdravitelj (vrač) svetje alj naroči. Boletni ljudje, ktere za žive dni meseno jēsti slabost sili, si naj to dopuščenje po svojih duhovnikih od škofijstva izprosijo.

4. Kdor dovoljbo ima u terdo zapovedanih postih mesa jēsti, si je pa dolžen u živežu pritergati, če ga starost, bolēzn alj kak drug pravičen uzrok ne izgovori. Si pa primoran se obtešiti alj živeža vzeti, dajaj obilnej milošne, bolj pridno moli, rajši božjo besedo poslušaj, odpusti svojim sovražnikom, se s njimi spravi in zadomesti, kar se postiti zamudiš alj ne moreš.

III.

Vsi vērni se imajo terdo postiti, to je u živežu pritergati, in le enkrat na dan nasititi se:

1. Vsak dan štirdesetdanskega posta razun nedel;
2. Vsako kvaterno sredo, petek in saboto;
3. Vsako sredo in petek u adventu (na mestu apostolskih bilj);
4. Na biljo pređ Binkoštni, pređ sv. Petrom in Pavlom, pređ velikoj Gospojnici, pređ vsimi Svetniki, pređ devicoj Marijoj u adventu in pređ Božičem alj rojstvam Jezusovim.

Vērni sini in hčere svete matere kat. cerkve! ste danes materni glas zaslišali, nikar da bi serce svoje oterdili. Kakor bote vi svojo mater — tako bo uslišal Oče nebeški tudi vas. Kdor cęrkve ne poslušaj, naj ti bo kakor hajd in očitni grēšnik.

Ti cerkveni posti nam pa kaj pomagali alj hasnili ne bodo, ako se ne bomo greha skerbno varvali, ne zogibali grēšnih priložnost. „Nikarte ne mislite, da je že zadosti se u jēji postiti (zravno pa grešiti). Ali ne vēste, kaj se pravi prav postiti se? Se (zravno posta) vsega greha iznebiti. Raztergajte vse pregrešne zveze (posebno nečistega znanja), odpustite svojemu bližnemu zamere i. t. d. Kaj bi zdalo se postiti, pa se kręgati in tožvati? Kaj bi vam pomagalo se te dni mesa zderžati, svojega bilžnega pa med tem po krivem obęrati? H čemu bi vam bilo ne vina piti, krivice pa ne opustiti?“ uprašaj sv. Bazili. „Se greha varvati, se pravi u resnici postiti, učij sv. Krizostom; zakaj post je u to postavljen, naj bi pregrešno poželjenje krotil. — Posti se, ako si grešil; posti se, de ne boš grešil.“

inb 0) Ti cerkveni posti bi nam bili škodlivi, če bi se le na nje zanašali, svoje dolžnosti in dobre dela pa opušali; delo in milošna imata biti posta brat in sestra. „Postiti se je pač kaj dobrega!“ je djal svoje dni pušavnik svojemu tovaršu. „Delati pa je še boljše!“ mu tovarš odgovori. Tretji pa jima pravi: „Vbogaiame dajati je pa naj boljše, ako za to delamo in se postimo, de kaj vbogaiame dati imamo.“ In ta je resnična. Gotova resnica je pa tudi, da nam svet post kaj pomagal ne bo, če se pregrešnih priložnost ne varjemo, ktere so: malopridno čerkovanje, slabe ošterije (kerčme alj taberne), posebno pa zapeljivi plesi alj raji. Sveta mati katolška cerkev svoje vërne skoz post in zatajevanje u šolo svete čednosti in kreposti peljá, nas za nebesa odgojiti alj izrediti; zapeljiv svët pa vabi mlade ljudi na nevarn ples alj raj, kojega kerčmarji brez Boga, brez vëre in brez vse vesti u svetih dnevih, na semnjih, in clo na božjih potih nasnujejo, mladino na široko cesto pregrešniga znanja, nesrámnega djanja in pogublenja zasukati. Na plesu nedolžnost umira, strah božji mladino zapuša, zdravje pëša, smert in satan svojo obilno žetvo imata, grob in pekel se pa polnita. Se postiti, po tem pa na raje in brez potrebe u kerčme alj lituže s drugim spolam hoditi, je u suho streho ogenj nositi. To nas vsakdanja skušnja učí, to poterdijo vsi čerkveni učeniki in modri možjë.

Zastonj se postite starši vi, gospodarji in gospodinje, dokler svojim domačim, poslam in otrokam skoz perste gledate in vso svojvoljo dopustite, da se po pregrešnih potih pomikajo, po noči voglarijo in vesujejo, po rajih hodijo, se po pivnicah vlačijo in gerdo, pregrešno znanje imajo. Njihovi grehi so tudi vaši grehi; in: „Kdor za svoje, zlasti za domače ne skerbi, pravi sv. Paul, je vëro zatajil, in je hujši od nevernika.“ Vaš post zgubi vso vrednost, ako dopustite, de pod vašoj strehoj satan gospodari, in pregreha nečistosti gospodini. —

Vaš post nima nobene cene, vi srenjski župani (rihtarji) in svetvavci, ako vas grozi za svet božji strah, za poštenje in čedno zaderžanje po vaših soseskih skerbeti, dokler razujzdanim kerčmarjem (oštirjem) raje brez vsega pomislika davoljite, in dopustite, de se po cele svete dni in noči po pivnicah Bog žali in mladi ljudje u pekel predajajo. Vi se postite, zapeljivci in zapelivke pa na vašo rajtengo po okoljcah nesramno djanje vganjajo, po vašem kraji nezakonske otroke, berače, tate in razbojniko trosijo, rëve in nadloge séjejo, kterih grenek sad že okušamo in ga pokušali homo, de se Bogu usmili! „Ne dajte prostora hudiču!“ (u vašem kraju) opomina svet Pavl; marveč karkolj je pošteno, kar pravično, kar je svëto, kar k čednimu zaderžanju sliši, za to skerbite,“ de bo u vaših soseskah

poštenje domá; po tem bo vaš post Bogu prijeten. Bog je vam, srenjski poglavarji, naše dni večo oblast zaupal, kakor so jo vaši predniki svoje dni imeli; Bog bo pa tudi več od vas tərjal; gorjé vsakemu, kdor si je oblást zadél, pa si ne prizadene svoje dolžnosti dopolniti; prazen je njegov post, zastonj vsa njegova božja služba. Bog hoče zveste namestnike imeti.

Prazen je post in brez vse zasluge tudi nam duhovskim pastirjem, božjim namestnikom, ako molčimo, kedar je potreba svariti in klicati u imenu Boga in svete cerkve, kedar vidimo, de sovražnik med nami sěl zapeljivih zmot in hudobij trosi, pohujšanje děla, zapeljuje, zatira božje kraljestvo, kraljestvo hudega pa šira. „Gorjé nam, če molčimo, veli prerok Izaia, in če ne povzdigamo kakor trobenta svoj glas, oznanovaje ljudstvu njegove pregrehe.“ — „Zadonite s trobentoj, napovejte post, pokličite ljudstvo, očistite sberaljše, sberite stare, pripeljte otroke. Med vratmi in altarjem (u hiši božji) naj mašniki, služavniki božji jokajo, rekoč: Zanesi, o Gospód, prizanesi svojemu ljudstvu; in ne daj svoje dote nevérnikom u směh.“ Tako nam prerok Joel naroča, in njegova beseda ravno za naše dni veljà, u kojih število grehov čedalje huje raste, se tatvine množijo, vse ječe pretesne prihajajo, se od toliko morij po svetú čuje, de je groza in strah. Zemlja ječi pod težoj pregrehe, in hudobija ljudi kliče na božjo pravico. Kaj bo iz tega? — Prida po takim gotovo ne bo, ako se ljudstvo ne poboljša, in božja pravica ne potolaži.

Kadar se je u starih časih u kakem kraji kaj strašno hudega pripetilo, de je, postavim, kdo očitno Boga klel, alj krivo prisegel, alj koga grosovito umoril, alj je keršenca otroka zapravila, alj kdo cėrkvo hudobno oropal, alj u pohujšanje soseske kdo zakon prelomil, alj storil očitno žaljenje božje, so tistimu kraju očiten post oznanili, de so se věrni pokorili, jězo božjo potolažili, in dano pohujšanje poravnali.

Taka je bila u velikem mestu Ninive, taka šega pri Izraelcih in pri věrnih Kristianih svoje dni. Zakaj pa te svete navade pri nas ni? — Nimamo tudi mi zadosti pohujšanja obžalovati, ki se po hišah, soseskah in duhovnijah alj farah godi in jezo božjo draži?

Svet post, potolažiti jězo božjo za velike očitno storjene pregrehe in hudobije, naj bo tretje Bogu dopadljivo dobro delo, kteriga nobena fara, nobena keršanska hiša, in pobožna duša ne zamudi, ki Boga ljubi in skerbi za izveličanje duš, za pravo srečo svojega kraja; — naj zadostuje božji pravici in odvracuje zaslužene šibe božje. Ako bi se u kaki soseski (česar ne daj Bog) očitno pohujšanje dělalo in kakor nevarna kuga

ljudi prejemalo — bi se očitno prešestvanje doprinašalo, alj grozovito morstvo, kervav boj alj tepenje o svetih nedelah in praznikih prigodilo, veliko sovraštvu u soseski vnelo in se ne dalo potolažiti, tako naročim duhovskim pastirjem (fajmoštram) in njih namestnikom, naj oznanijo u mojem imenu postni dan celi duhovini alj fari, pa tudi soseski posebej, u koji se očitno pohujšanje godi, naj se keršanska soseska posti in pokori za očitne grēhe, ki se u njeni sredi godé, naj se u postu posebno mladi ljudje učijo grēh sovražiti, in spoznajo, koliko hudo je grēh. Ima žlahta alj kaka keršanska hiša zgubleniga sina alj hēer, in je vsa prizadeva zastonj, ju popraviti — se u rodbini kaka očitna nesreča velike pregrehe stori, na hišni oče alj gospodar svoji rodbini alj družini post naroči. Naj se ravno edni alj drugi tako napovedanemu postu vtegnejo le smejati, bodo pa tretje, bogaljubni Kristiani se zatoliko bolj zvesto postili in isprosili tudi zasmehovaveom duha pokore. Zaupam terdno in sim si svest, de hoče tak poseben post pohujšanje zaverniti, mlade ljudi greha ovarvati, hudobije iz srenj (gmajn) potrebiti, in pokončati razujzdano življenje. Več ko bo takega svetiga posta, manj bo med vami žalena božjiga, Bog bo dal boljše ljudi, s njimi pa tudi boljše čase; sveti Duh bo pri vas prebival. To poterdi sv. Atanazi, rekoč: „Post ima veliko moč u sebi; on ozdravi boležni, pomanjša škodlive mokrote po trupli, prežene hudobne hudove, odpodi hude misli, razjasni glavo, očisti serce, posveti naše telo, in nas vredne stori Boga glédati. Post je hrana (živež) angelov; in kdor se (prav in pobožno) posti, bo tudi angelom prišet.“

Ljubezen Kristusova me sili, Vam, preljubi, to pisati, in svet post posebno priporočiti; naj priganja tudi Vas sveta ljubezen Jezusova vse zvesto dopolniti našim dušam u izveličanje. Amen.

Pri sv. Andreju na sv. Neže dan 1854.

Anton Martin.

Lavantinski škof.